

Leva livet i burk utan bild

En rörmottagare med ett grönt öga knastrade mot mig i ett hörn. En sådan som min farmor hade. En gammal mossig schlager kom ut ur den snusbruna trälådan. Generationer spenderade tid tillsammans vid den lådan och de som levde vidare fick se förändringarna.

Många gamla lyssnare hade det knapert men vi som följde blev troligen den mest bortskämda generationen i hela världshistorien. Men ännu på sextiotalet kunde småhusen vara möblerade med våningssängar, ungarna hade bruna tändar och luktade pannkaksos. Mjölkdrickarsverige vände sig tungt i sömnen.

Lill-Babs namngav epoken när hon sjöng [Nu ska jag leva livet](#). Hon höll ut tonen med glädje i ett halvsekel. Hon sjöng och sjöng och sjöng lika självklart och pålitligt som en slitstark Amazon. Hon levde verkligen tills hon dog och i backspeglarna förkroppsligar hon tidsandan. Men hon var inte ensam.

Allt färre minns när ungarna gick i skolan på lördag förmiddag. Folk jobbade. Jag kunde höra radiomannen C-G Hammarlund påannonsera Ray Charles [I Can't Stop Loving You](#) i Sveriges Bilradio med en hälsning om att köra försiktigt, från Bettan till Bosse som rattade sin vita Volvo PV 444 varje lördag mellan Sjöbo och Skövde.

Jag skruvade upp volymknappen på den ädelträfanerade radiogrammofonen. Mamma stökade i köket, lagade "spännande" sparrislåda och förberedde canastakvällen med Nilssons. Så här lät signaturen till [Sveriges Bilradio](#) och du får Det skall vi fira på köpet.

På skolgården tidigare samma dag, rasten före roliga timmen, avhandlades viktiga saker. Diskussion gällde boxare – vem gör mos av vem? För grabbarna, en grabbfråga på den tiden var det, vägde den råa styrkan tyngst. Den store elake skulle vinna.

Flickorna hade just slutat hoppa gummiband men anmälde ingen åsikt alls. Små förlästa pojkar klädda i skidbyxor med hållor och pjäxor menade att den lille boxaren var snabbast och därför en vinnare. Det där var en alldeles för djup analys, det förstod ju alla.

Det var vinter och i pojkmindet är varje vinter en vasaloppsvinter.

Clay mötte Liston på tisdag veckan därpå, i februari 1964. Blev Muhammed Ali och dansade in med twisten. [Twist i stuprörsbyxor](#). Twist i Fara-Dibafrisyr. Twist till menuett. Konfekt och saxofoner. Twisten var första livstecknet på rhythm & blues som nådde oss efter Elvis även om vi inte visste det då.

Världen blev till genom radion.

Vi är någonstans mellan Sinatra och Beatles. Vi som var unga då skulle "leva livet" precis som i refrängen i Lill-Babs dänga. Inte längre som den prövning det var för våra föräldrar utan som i ett äventyr utan gräns. I en blandekonomiskt-skimrande bubbla som blåste upp sig under tillväxtåren.

Industrialismen frustade på. Allting uppfanns. Framstegen välldes på. Engångskalsonger och torrschampo. Nylonskjortor, raketost, månfärder och vitlök. Ministrarna satt i evighet. Allt kunde uppfinnas, allt kunde köpas. Och allt behövde vi. Trodde vi. Man gick till mjölkaffären med sin mjölkhämtare i plåt ena dagen och kom hem med Rausings tetra den andra. Att ingen tänkt på det förut.

Småbilar började dyka upp utanför de enkla enfamiljshusen. Synen förvändes på oss sakta men säkert.

Radion var vardagsmediet. Den gav allt från Arne Thorén, Riksronden, Radiodoktorn, Tidssignalen, Frukostklubben, Svensktoppen, Hylands sportreferat, Människor emellan med Lis Asklund (Kära signaturen förtvivlad ...) till underhållningsmusik klockan 11.00 med Leroy Andersons [The Syncopated Clock](#) som lättsmält slutnummer.

Gunnar Wiklunds sammetsröst tog greppet och lånade telefonen i [Han måste gå](#). Han satte musik till virkade slipsar, cigarettreklam, raggare, tidningen Se och Gagarin.

Med Beatles började vår konsumistiska tripp in i framtiden. Till en början som [gammal hederlig rock-and-roll](#).

Genom radion hörde vi om fransmännens krig i Algeriet och mordet på John F. Kennedy. Det kalla kriget var normaltillståndet vi levde i, utom när [radions nyheter om Kubakrisen](#) kom nära. Allt för nära. Skrämmande och ödesmättat, till randen av den Stora Katastrofen.

Melodiradion blev svaret på piratradion Radio Syd, ett slags forntida Pirate Bay. En alldeles verklig pirat som hette Britt Wadner på en alldeles verklig båt i Nordsjön som sände reklamfinansierat. Blandekonomin styrde och det skulle dröja många år än innan talet om valfrihet blev ett argument för frihet. Chips kände vi inte till men geléhallon fanns. Och tre reguljära kanaler.

När jag ser tillbaka är allt en dröm och drömmaren finns kvar på fotografier men är inte jag. Drygt femtio år har gått. Lika lång tid som åren mellan första världskrigets utbrott och 1964.

I livets Vasalopp skymtar Eldris. Nästan alla epokens deltagare har gått i mål, av de som sjöng och talade till oss genom radion.

Nej då, det var inte bättre förr. Men så annorlunda. Och så aningslöst. Ali tröttade ut Liston i sex ronder. De förlästa pojkarna fick rätt. Intelligens och snabbhet avgjorde, den gode vann.

Och vad behövde vi egentligen?

Turn on your Radio, [lyssna på Harry Nilsson](#). Han visste.

Text: Farbror Mosterberg

Foto radiomottagare: Peter Häll, Tekniska Museet

Foto Lill-Babs och Beatles: Mikael J. Nordström, Pressens Bild

Bilden är från 1963 när Lill-Babs och The Beatles medverkade i tv-programmet Drop-In. Då fick den svenska sångstjärnan skriva autografer till grabbarna som skulle bli världens största popmusiker. "Det var inget märkligt. Jag var berömd och jättestor i Tyskland då, de var okända", har Lill-Babs berättat.

Radion är en Philips typ BS 539 A med inbyggd högtalare och uttag för FM-tillsats. Det "magiska ögat" för långvåg, mellanvåg och kortvåg visar när frekvensen är rätt inställd. Den är en av många i Tekniska museets samling och kostade 425 kronor att köpa 1954.